

**Programma van maatregelen
Heverlee (Leuven) – Erasme Ruelensvest
Paul van Ostaeijepark**

Jordi Bruggeman

Bornem
2022

Gemotiveerd advies

Er werd een proefsleuvenonderzoek (projectcode: 2022K88) uitgevoerd, dat aangeeft dat er geen bijkomend archeologisch onderzoek meer nodig geacht wordt ter hoogte van de geëvalueerde zone.

De resultaten van het bureauonderzoek wezen uit dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Het plangebied grenst namelijk direct aan de zuidelijke rand van de historische stadskern van Leuven. Op basis van het bureauonderzoek kon geen uitsluitel gegeven worden over de eventuele aan- of afwezigheid van behoudenswaardige archeologische vindplaatsen. De landschappelijke ligging is gunstig voor menselijke bewoning vanaf de prehistorie, met water in de onmiddellijke nabijheid, een vlak en hoger gelegen terrein en een geschikte, relatief droge bodems. Door een gebrek aan systematisch archeologisch onderzoek in de buitenwijken van de historische stad zijn er weinig tot geen parallelle onderzoekslocaties bekend in de ruime omgeving. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein was daarom verder archeologisch vooronderzoek aangewezen.

Een proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd om na te gaan of op het terrein relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Het heeft de informatie uit de reeds uitgevoerde stappen in het vooronderzoek kunnen aanvullen en bijstellen. Het proefsleuvenonderzoek geeft aan dat op het terrein voornamelijk archeologische sporen aanwezig zijn uit de nieuwe tot de nieuwste tijd, met de nadruk op de nieuwste tijd. Ze zijn wellicht hoofdzakelijk te interpreteren als opgevulde extractiekuilen. Ter hoogte van een mogelijk oudere kuil die werd gecoupeerd, werd een kijkvenster aangelegd waarbij er geen bijkomende gerelateerde sporen aan het licht kwamen. De geëvalueerde zone is voldoende onderzocht door middel van de uitgevoerde proefsleuven. Het uitgevoerde archeologische vooronderzoek kon voldoende aantonen dat er ter hoogte van de geëvalueerde zone geen relevante archeologische vindplaats aanwezig is op het terrein. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken ter hoogte van de geëvalueerde zone.

Indien het tweede BEO-veld alsnog zou gerealiseerd worden dient hier nog wel een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden conform de archeologienota die werd opgesteld in functie van de omgevingsaanvraag. Het is namelijk niet duidelijk van wanneer de erosie dateert die vastgesteld is tijdens het proefsleuvenonderzoek.

Omwille van de afwezigheid van potentieel op kennisvermeerdering worden de punten 7° en 8° van de Code van Goede Praktijk 12.5.1.3 niet uitgewerkt.

Naar aanleiding van het uitgevoerde archeologische vooronderzoek zijn geen verdere maatregelen vereist ter hoogte van de onderzochte zone. Daarom wordt geen programma van maatregelen opgemaakt voor deze zone. Indien er in de toekomst werken plaatsvinden ter hoogte van de zone waar het tweede BEO-veld voorzien was, dient hier wel nog archeologisch onderzoek plaats te vinden in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Daarvoor wordt wel nog een programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek opgesteld.

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Vlaams-Brabant, Leuven, Heverlee, Erasme Ruelensvest, Paul van Ostaijenpark

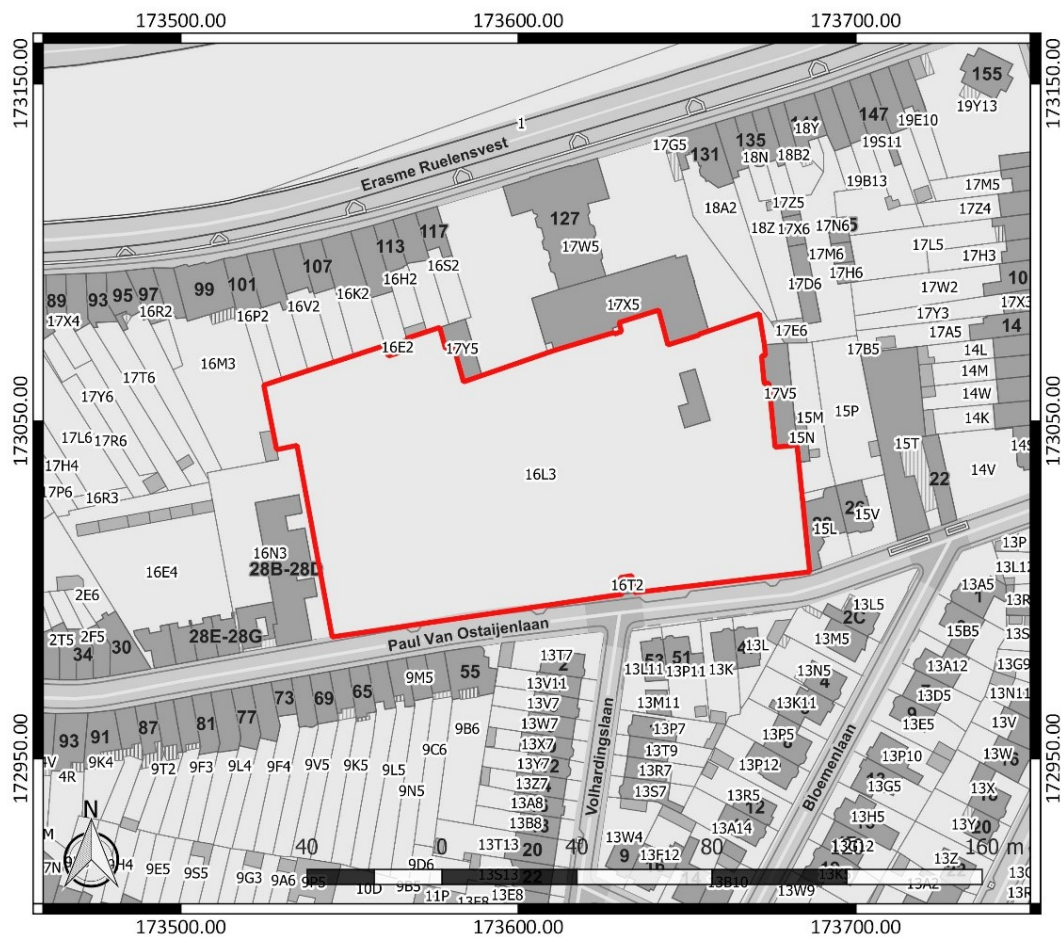
Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

173525; 172986

173686; 173133

Kadastrale percelen: Leuven, Afdeling 12, Heverlee afdeling 3, sectie E, nummer 16L3

Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Aanleiding van het vooronderzoek

Zie hoofdstuk 2.3.2 van het verslag van resultaten.

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie hoofdstuk 2.4.4 van het verslag van resultaten.

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:¹

- Zijn er sporen en/of vondsten aanwezig? Indien ja:
 - o Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
 - o Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of vondsten?
 - o Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
 - o Kunnen er verschillende periodes worden herkend binnen het spoor- en vondstensemble?
 - o Wat is de relatie tussen de sporen, de bodem en de geomorfologische situatie?
- Is er sprake van één sporenvak, of bevinden er zich ook oudere (prehistorische) niveaus binnen de verstoringsdiepte? Zo ja, wat is de te volgen onderzoeksstrategie om deze oudere niveaus te documenteren?
- Indien er geen sporen aangetroffen worden: kan er een natuurlijke of menselijke oorzaak aangewezen worden voor de afwezigheid van een sporenvak? Zo ja, welke?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk en zo ja, in welke vorm / op welke oppervlakte?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Voor het verdere vooronderzoek volgen we het advies van de archeologienota dat als de meest geschikte volgende onderzoeksstap die antwoord kan bieden aan onderzoeksvragen een proefsleuvenonderzoek voorstelt:²

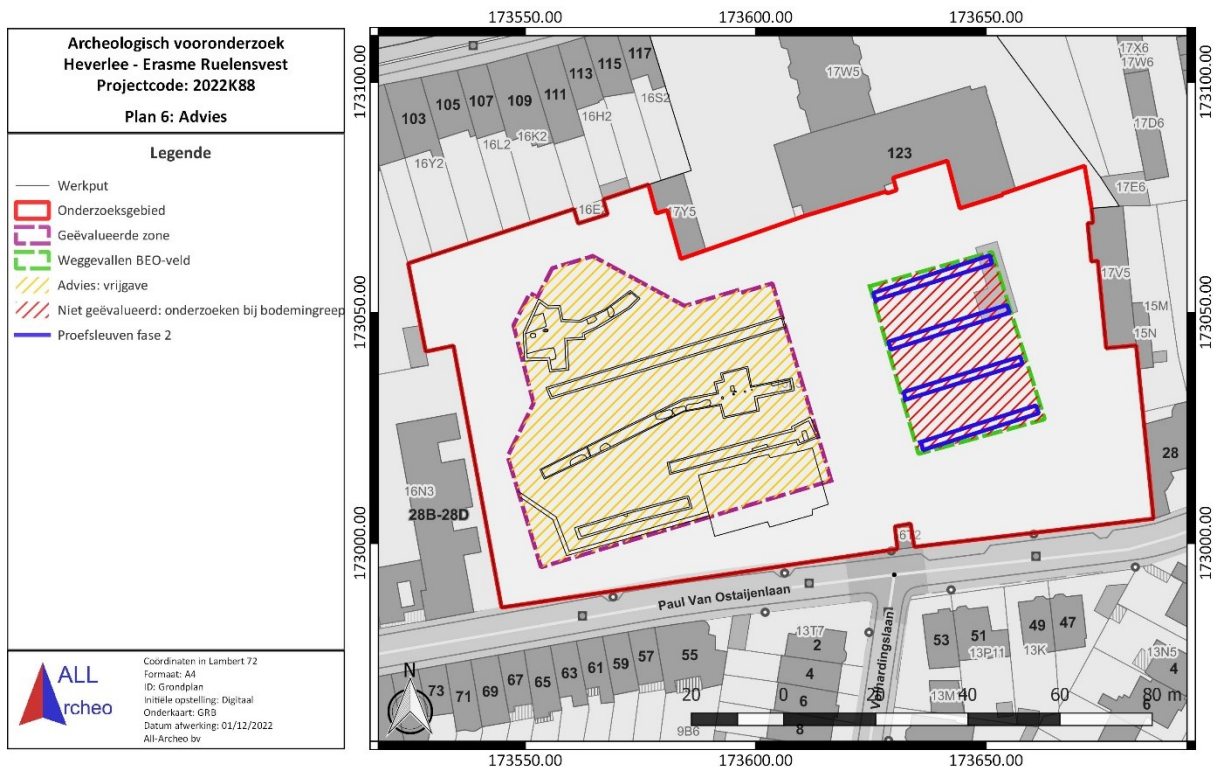
“Het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek zal de onderzoeker in staat stellen een antwoord te formuleren op de onderzoeksvragen die gepaard gaan met een archeologienota. Het bepalen van de noodzaak van eventuele verdere onderzoeksstappen zal afhankelijk zijn van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek.”

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 1400 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (Figuur 2).³ De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

¹ Onderzoeksvragen overgenomen uit: Claeys, J., 2018b: *Archeologienota Leuven – Parksite (Van Ostaijenpark). Programma van maatregelen*, Leuven, 4

² Onderzoeksvragen overgenomen uit: Claeys, J., 2018b: *Archeologienota Leuven – Parksite (Van Ostaijenpark). Programma van maatregelen*, Leuven, 5

³ Claeys, J., 2018a: *Archeologienota Leuven – Parksite (Van Ostaijenpark). Verslag van resultaten*, Leuven, 6 en 34-35 en 35, fig. 33

Figuur 2: Zone afgebakend voor verder vooronderzoek, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Onderzoekstechnieken

De verstoringsdiepte van de verschillende bodemingrepen varieert en ligt nog niet voor alle ingrepen vast. Daarom dient het bodemarchief onderzocht te worden totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek.

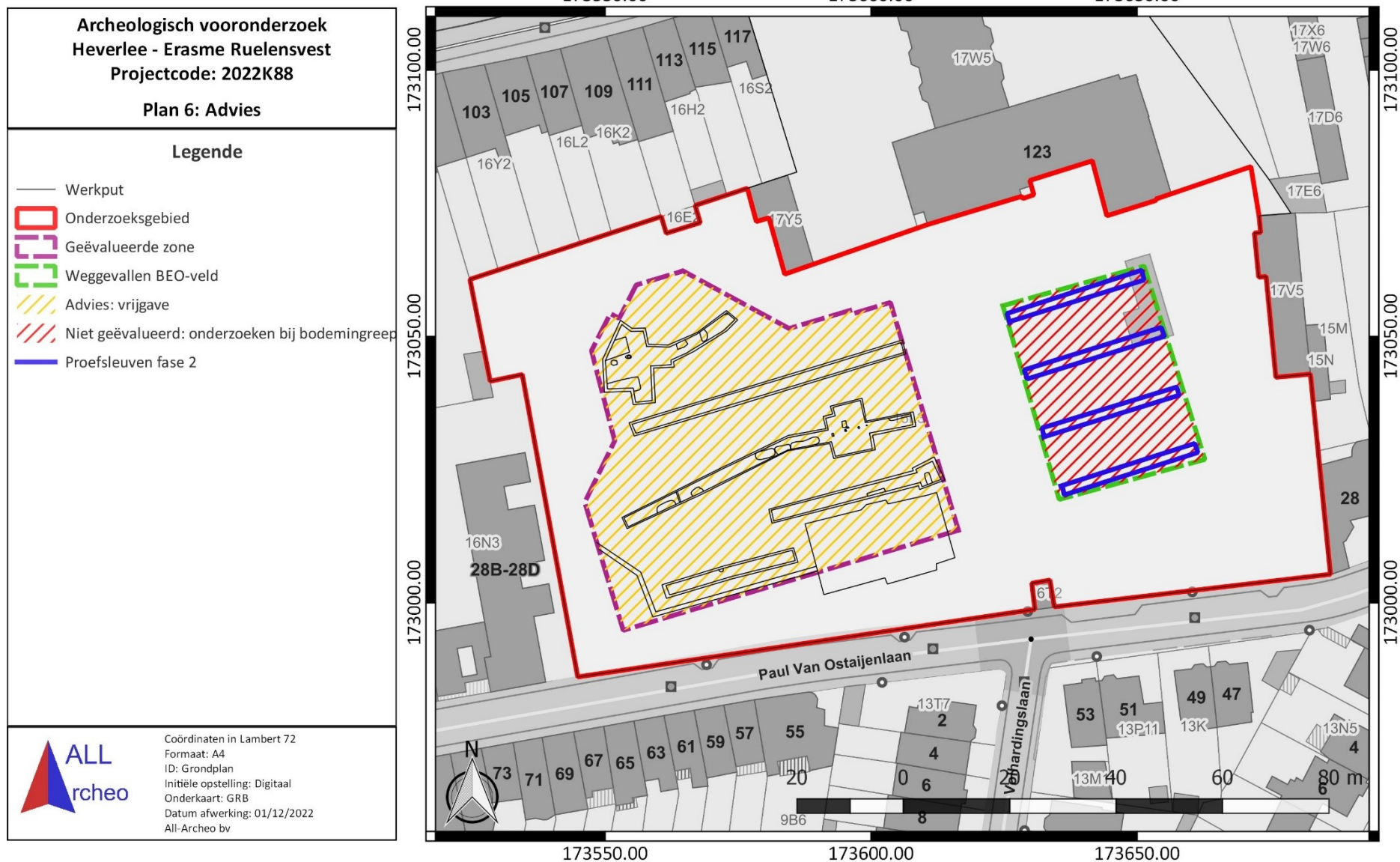
Proefsleuven

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. De onderzoekstechnieken worden overgenomen uit het programma van maatregelen van de archeologienota:⁴

“Het terrein dient voor aanvang van het archeologische veldwerk vrij toegankelijk te zijn voor de graafmachine. Dit betekent dat in het bijzonder in het oostelijke deel van het parkgedeelte (speelterrein Scouts Heverlee) van het plangebied de bestaande verharding en structuren verwijderd moeten zijn. Op dit ogenblik is dit deel van het terrein niet toegankelijk voor archeologisch veldwerk. Aangezien men het speelterrein zo lang mogelijk toegankelijk wil houden, wordt er op dit ogenblik geopteerd voor een archeologienota met uitgesteld traject.

Door te kiezen voor oost-west gerichte werkputten ([5]-8) wordt een ideale spreiding over het terrein verkregen. [...] De werkputten zijn telkens 2 m breed en hun respectievelijke lengte bedraagt: [...] 5) tot en met 8) 27 m. Op die manier wordt een dekkingsgraad van ruim 10 % van de totale oppervlakte van het te verstoren deel van het plangebied bereikt. De werkputten liggen ca. 12,5 m uit elkaar (middenpunt tot middenpunt) en op voldoende afstand van de perceelsranden om bewegingsvrijheid te garanderen voor de graafmachine. Waar nodig kan er in alle richtingen worden uitgebreid door middel van kijkvensters en/of volgsleuven om een dekking van 12,5 % te bekomen.

⁴ Overgenomen uit: Claeys, J., 2018b: *Archeologienota Leuven – Parksites (Van Ostaijenpark). Programma van maatregelen*, Leuven, 5. Delen die betrekking hebben op de reeds geëvalueerde zone zijn weggelaten

Figuur 3: Inplanting van de proefsleuven (blauw), binnen het onderzoeksgebied (rood), weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Het staat de uitvoerder vrij om het puttenplan aan te passen indien de realiteit in het veld dit vereist, zolang dit beargumenteer[d] wordt in het verslag en er naar een optimale spreiding van de te onderzoeken oppervlakte gestreefd wordt.

Op basis van de landschappelijke karakteristieken kan gesteld worden dat het meer dan waarschijnlijk een site zonder complexe stratigrafie betreft, waarbij het documenteren van één vlak volstaat. De landschappelijke bodemopbouw wordt geregistreerd door middel van minstens één profielkolom per proefsleuf en, indien nodig, ter hoogte van anomalieën en overgangszones met bodemveranderingen. De profielkolommen worden bovendien zo ingepland dat een ideale ruimtelijke spreiding van het te onderzoeken terrein wordt beoogd.”

Na uitvoering van het proefsleuvenonderzoek dient een evaluatie gemaakt te worden van de eventuele aanwezigheid van relevante archeologische sporen en een relevante archeologische vindplaats. Dit kan resulteren in een programma van maatregelen voor een opgraving. Dit houdt in het uitvoeren van veldwerk, de uitwerking van de opgravingsresultaten en indien dit aan de orde is, het uitvoeren van natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Bij het aanleggen van het vlak moet er gelet worden op de eventuele aanwezigheid van vuursteenconcentraties boven of op het te verwachten sporenvlak.⁵

⁵ Overgenomen uit: Claeys, J., 2018b: Archeologienota Leuven – Parksites (Van Ostaijenpark). Programma van maatregelen, Leuven, 6